

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. május 13.

LATIN NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

I. FORDÍTÁS

*Caesar bemutatja olvasóinak a gall és a germán
társadalom egy fontos jellegzetességét
(Caesar, De bello Gallico VI. 11)*

Quoniam ad hunc locum perventum est, non alienum esse videtur de Galliae Germaniaeque moribus et, quo differant hae nationes inter sese proponere. ⁷| In Gallia non solum in omnibus civitatibus atque in omnibus pagis partibusque, sed paene etiam in singulis domibus factiones sunt, ⁴| earumque factionum principes sunt, qui summam auctoritatem eorum iudicio habere existimantur, ⁶| quorum ad arbitrium iudiciumque summa omnium rerum consiliorumque redeat. ³| Itaque eius rei causa antiquitus institutum videtur, ⁶| ne quis ex plebe contra potentiores auxiliium egeret: ⁴| suos enim quisque opprimi et circumveniri non patitur, ⁵| neque, aliter si faciat, ullam inter suos habet auctoritatem. ⁵|

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékot meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Mivel elbeszélésünknek erre a pontjára érkeztünk, nem tűnik idegennek (kézenfekvőnek tűnik) Gallia és Germania szokásairól (erkölcseiről) beszélni és arról, miben különböznek egymástól ezek a népek. Galliában nemcsak minden városban, faluban és vidéken, de szinte minden családban léteznek védelmi csoportok, melyek élén azok állnak, akik a legnagyobb tekintéllyel látszanak (akikről úgy látják/tűnik, hogy a legnagyobb tekintéllyel rendelkeznek) rendelkezni a szemükben, és akiknek a döntésétől és belátásától a legfontosabb ügyek és tervek függenek. Valószínűleg (úgy tűnik,) azért van már régóta úgy rendezve, hogy a népből senki ne maradjon védelem nélkül a hatalmasabbakkal szemben. Senki nem tűri el, hogy a saját embereit sanyargassák (elnyomják) és kényszerítsék, ha nem így tesz, semmilyen tekintéllyel nem rendelkezik a sajátjai szemében.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el. Amennyiben valamelyik feladatban öttizedre végződő pontszám keletkezik, a felső pontozási táblázatban is ebben az alakban jelenjen meg, az **ÖSSZESEN** rovatban viszont az esetlegesen keletkezett törtszámot a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni.

1. Alkosson a megadott főnévből és névmásból / melléknévből egyeztetett szókapcsolatot! (5 pont)

montem (noster, -tra, -trum)	<i>nostrum</i>	1 pont
(ille, illa, illud) poetarum	<i>illorum</i>	1 pont
de pugna (horribilis 2)	<i>horribili</i>	1 pont
magistratui (qui, quae, quod)	<i>cui</i>	1 pont
(is, ea, id) rerum	<i>earum</i>	1 pont

2. Változtassa középfokúvá a következő alakokat! Egyéb nyelvtani tulajdonságok ne változzanak meg! (3 pont)

bene	<i>melius</i>	1 pont
similia	<i>similiora</i>	1 pont
longissimos	<i>longiores</i>	1 pont

3. Ami imperfectumban volt, az kerüljön perfectumba, és megfordítva, valamennyi egyéb jellemző megtartásával! (6 pont)

agebam	<i>egeram</i>	1 pont
laboravissemus	<i>laboraremus</i>	1 pont
imperaverunt	<i>imperant</i>	1 pont
habetur	<i>habitus 3 est</i>	1 pont
lecta erunt	<i>legentur</i>	1 pont
caperis	<i>captus 3 es</i>	1 pont

4. Határozza meg pontosan a megadott igealakokat! (4 pont)

det	<i>praes. impf. coni. act. E/3</i>	1 pont
habet	<i>praes. impf. ind. act. E/3</i>	1 pont
dicet	<i>fut. impf. ind. act. E/3</i>	1 pont
fer	<i>(első) imperativus, act. E/2</i>	1 pont

5. Folytassa a megkezdett mondatokat igeneves szerkezetekkel az alábbi szavak és a megadott szempontok alapján! (9 pont)

a) Patres audiverunt <i>hostem venturum esse</i> / <i>hostes venturos esse</i> . hostis, -is m. + venio 4 veni, ventum (utóidejű accusativus cum infinitivo)	3 pont
---	--------

b) Agricola videt *gregem pascentem / greges pascentes.* 3 pont
 grex, gregis m. + pascor 3 pastus sum = 'legel' (egyidejű participium coniunctum)

c) Consul a populo amabatur *Poenis victis.* 3 pont
 Poeni, -orum m. + vinco 3 vici, victum (előidejű ablativus absolutus)

6. Equites in forum venerunt, ut cum senatu agerent.

a) **Miért áll az agerent állítmány coniunctivusban? (1 pont)**

Mert célhatározói mellékmondatról van szó. 1 pont

b) **Miért áll praeteritumban? (1 pont)**

Mert a főmondat múlt idejű. 1 pont

c) **Miért áll imperfectumban? (1 pont)**

Mert a latin a célhatározói mellékmondatot egyidejűnek tekinti a főmondattal. 1 pont

7. Adja meg az alábbi szavak ellentétes jelentésű párját! (2 pont)

novus 3	<i>vetus (-eris) / antiquus 3</i>	0,5 pont
hostis, -is m.	<i>amicus, -i m.</i>	0,5 pont
gravis 2	<i>facilis 2 / levis 2</i>	0,5 pont
durus 3	<i>mollis 2</i>	0,5 pont

(Más, megfelelő jelentésű szó is elfogadható.)

8. Melyik latin szóból erednek a következő szavak? Teljes szótári alakot adjon meg! Milyen értelemben használjuk a magyar szót? (3 pont)

antikvárium	<i>antiquus 3</i>	<i>régi könyvek boltja</i>	0,5+0,5 pont
bónusz	<i>bonus 3</i>	<i>kedvezmény</i>	0,5+0,5 pont
centenárium	<i>centum</i>	<i>százéves évforduló</i>	0,5+0,5 pont